

اولویت‌های پژوهشی سال ۱۳۹۷ سازمان زندان‌ها

اولویت‌های پژوهشی سال ۱۳۹۷ سازمان در چهار حوزه پیشگیری، مداخلات سازمان، زیرساخت‌های سازمان و پیشرفت و توسعه به شرح جدول شماره ۱ پیوست به مرحله اجرا درخواهد آمد. بر این اساس برنامه ادارات کل ستادی و استانی در این خصوص به شرح زیر اعلام می‌گردد.

ضمن اینکه تنها در صورت توجه جدی به زمان تعیین شده و ارائه پروپوزال‌های استانی در موعد مقرر، شورای تحقیقات سازمان امکان بررسی و اعلام نظر را خواهد داشت. موعد تعیین شده برای ارسال پروپوزال‌های ملی با اجرای استانی (ستون آخر جدول ۲) و پروپوزال "بررسی شیوه‌های اجرا و گسترش بند پاک (بند عاری از تخلف) در زندان و ارزیابی اثربخشی آن" (ستون اول جدول ۲) نهایتاً تا پایان خرداد ماه می‌باشد.

پروپوزال طرح منطقه ای "بررسی زندانیان موجود بر اساس ویژگیها و شرایط سلامتی، خانوادگی، شغلی و مهارتی، روانی، شخصیتی، دینداری، قضایی" و طرح "بررسی مقایسه ای میزان خدمات اصلاحی، تربیتی و خدمات پزشکی و قضایی در زندان‌های استان در سال ۱۳۹۶ (ستون اول و دوم جدول ۲) از سوی این دفتر تهیه و برای تکمیل به ادارات کل استانی ارسال خواهد شد که حداکثر ظرف مدت دو هفته ضرورت دارد که تکمیل و ارسال گردد.

در انتهای دستورالعمل به منظور تعیین تکلیف دقیق ادارات کل استانی در اجرای پروژه‌های پژوهشی سال آتی، جدول ۲ که دربرگیرنده وظایف و الزامات پژوهشی ادارات کل به تفکیک هر استان می‌باشد ارائه شده است.

لازم به ذکر است که علاوه بر اولویت‌های تکلیفی استان، در اولویت بعدی از ارائه پروپوزال در موضوعات جدید نیز استقبال خواهد شد.

• در حوزه پیشگیری (بند ۱،۱) با گروه هدف "زندانیان"

۱. موضوع اول "مطالعه تطبیقی بر روی شاخص بازگشت مجدد زندانیان" است (بند ۱،۱،۱) که به عنوان طرح پژوهشی در سطح ملی با واگذاری اجرای آن به یکی از ادارات کل استانی انجام خواهد شد. هدف نهایی از اجرای این پژوهش دستیابی به راهکارهای کاهش جمعیت کیفری است که ضمن مروری وسیع بر مطالعات و مستندات موجود درخصوص زندانهای دنیا با هدف "تعیین چگونگی تعریف و میزان این شاخص در زندانهای دنیا"، بررسی همزمان شاخص در زندانهای کشور و ارائه تحلیلی بر شرایط موجود می‌باشد.

۲. موضوع دوم "شناخت جرایم نوپدید و تغییر الگوی گرایش مجرمانه" است (بند ۱،۱،۲) که به عنوان طرح پژوهشی در سطح ملی با واگذاری اجرای آن به یکی از ادارات کل استانی انجام خواهد شد. هدف از اجرای این

پژوهش بررسی جهت شناخت و معرفی جرایم جدید و نوپدید جهت ارائه راهکارهای پیشگیرانه می باشد.

• در حوزه پیشگیری (بند ۱،۲،۱) با گروه هدف "کارکنان سازمان"

با توجه به استقبال کارکنان سازمان از آموزش های عملی ارائه شده در سه سال اخیر با هدف مستندسازی اقدام اجرایی موفق انجام شده و از سوی دیگر ارائه الگوی علمی برای وسعت بخشیدن به اجرا در همه گروه های شغلی و اجرای منطقه ای؛ طرح پژوهشی "بررسی اثربخشی آموزش های عملی (در محل خدمتی) رؤسای زندانهای کشور" به عنوان طرح پژوهشی در سطح ملی با واگذاری اجرای آن به یکی از ادارات کل استانی با هماهنگی و نظارت مستقیم دفتر آموزش و پژوهش انجام خواهد شد.

• در حوزه پیشگیری (بند ۱،۲) با گروه هدف "کادر وظیفه سازمان"

۱. پروپوزال طرح تحقیقاتی "آسیب شناسی و ارائه راهکار در بهره گیری از خدمات کادر وظیفه" (بند ۱،۲،۲) نیز به به عنوان طرح پژوهشی در سطح ملی با واگذاری اجرای آن به یکی از ادارات کل استانی با هماهنگی و نظارت مستقیم یگان حفاظت سازمان اقدام خواهد شد.

۲. پروپوزال طرح تحقیقاتی "نیازسنجی و تدوین محتوای آموزشی، ویژه کادر وظیفه مشمول خدمت در زندان" (بند ۱،۲،۳) به عنوان طرح پژوهشی در سطح ملی با واگذاری اجرای آن به یکی از ادارات کل استانی با هماهنگی و نظارت مستقیم یگان حفاظت سازمان اقدام خواهد شد.

• در حوزه پیشگیری (بند ۱،۳) در خصوص بررسی "پیامدها"

۱. طرح "بررسی وضعیت خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی خانواده معدومین در ده سال گذشته" (بند ۱،۳،۱) به عنوان طرح پژوهشی در سطح ملی با واگذاری اجرای آن به یکی از ادارات کل استانی با هماهنگی و نظارت دفتر اقدامات تأمینی اقدام خواهد شد.

۲. طرح "آسیب شناسی اعزام به مرخصی زندانیان و ارائه راهکارهای کاهش آسیب به همراه مقایسه تطبیقی میزان اعطای مرخصی در زندان های دنیا" (بند ۱،۳،۲) به عنوان طرح پژوهشی در سطح ملی با واگذاری اجرای آن به یکی از ادارات کل استانی با هماهنگی و نظارت دفتر اقدامات تأمینی اقدام خواهد شد.

۳. طرح "بررسی اثربخشی مساعدت های حمایتی سازمان در ارتقاء شرایط خانواده زندانیان در سال ۱۳۹۶" (بند ۱،۳،۳) به عنوان طرح پژوهشی در سطح ملی با واگذاری اجرای آن به یکی از ادارات کل استانی با هماهنگی و نظارت دفتر اقدامات تأمینی اقدام خواهد شد.

• در حوزه مداخلات سازمان؛ مطالعه بر روی "زندانیان موجود"

۱. براساس موضوع بند (۲۰۱۰۱) پروپوزال مبنای "بررسی زندانیان موجود بر اساس ویژگیها و شرایط سلامتی، خانوادگی، شغلی و مهارتی، روانی، شخصیتی، دینداری و قضایی" توسط دفتر آموزش و پژوهش تهیه و به واحد آموزش و پژوهش مناطق دهگانه سازمان برای اجرای منطقه ای ارسال خواهد شد. ادارات کل استانی اجرا کننده طرح با تعیین مجری صاحب صلاحیت علمی و پژوهشی، نسبت به تکمیل پروپوزال با توجه به جامعه آماری منطقه تحت پوشش اقدام و جهت تصویب نهایی به همراه پیشنهاد ناظر علمی به دفتر آموزش و پژوهش عودت خواهند داد. ادارات کل استانی پس از دریافت تأیید دفتر آموزش و پژوهش در جهت انعقاد قرارداد، ثبت در سامانه سمات و اجرای تحقیق اقدام خواهند نمود.

۲. با توجه به اهمیت تغذیه زندانیان و سهم بودجه ای که صرف آن می شود ضرورت پژوهش در تعیین وضعیت موجود و دستیابی به راهکارهایی برای تحقق شرایط مطلوب با شرایط و امکانات موجود، هدف و انگیزه پژوهش در موضوع بند (۲۰۱۰۲) تحت عنوان "بررسی وضعیت تغذیه زندانیان و ارائه راهکارهای اصلاحی" به عنوان طرح پژوهشی در سطح ملی با واگذاری اجرای آن به یکی از ادارات کل استانی با هماهنگی و نظارت مستقیم اداره کل بهداشت و درمان سازمان خواهد بود.

۳. براساس دستور ریاست محترم سازمان و اعلام نیاز از سوی اداره کل فرهنگی تربیتی سازمان مبتنی بر رفع نیاز تولید محتوای استاندارد و علمی برای آموزش زندانیان؛ نیازسنجی و تدوین محتوای آموزشی برای زندانیان در قالب حداقل ۷ پروپوزال پژوهشی به شرح بند (۲۰۱۰۳) در موضوعات مختلف تربیتی، حرفه آموزشی، ورزشی، هنری، مواد مخدر، بهداشت و پیشگیری از بیماریها، حقوق زندانی و ضوابط زندان برای عموم زندانیان و همچنین موضوع بند (۲۰۱۰۴) و (۲۰۱۰۵) برای کانون های اصلاح و تربیت و زنان پیش بینی شده است. این طرح ها به عنوان طرح پژوهشی در سطح ملی با واگذاری اجرای هر یک به یکی از ادارات کل استانی با هماهنگی اداره کل ستادی مرتبط با موضوع انجام خواهد شد.

• در حوزه مداخلات سازمان، با هدف ارزیابی برنامه های جاری اصلاحی، تربیتی و

قضایی سازمان (بند ۲،۲)

۱. طرح "بررسی مقایسه ای میزان خدمات اصلاحی، تربیتی و خدمات پزشکی و خدمات قضایی در زندان های استان در سال ۱۳۹۶" با هدف بررسی مقایسه ای خدمات ارائه شده در زندانهای هر استان بر اساس شاخص های سازمان در قالب ۳۱ طرح استانی اجرا خواهد شد.

۲. طرح "بررسی وضعیت اشتغال زندانیان و ارائه راهکار برای کارآفرینی مولد و مفید" به عنوان طرح پژوهشی در سطح ملی با واگذاری اجرای آن به یکی از ادارات کل استانی با هماهنگی و نظارت دفتر اشتغال و حرفه آموزشی

اقدام خواهد شد.

• در حوزه مداخلات سازمان، پژوهش در حوزه امنیتی زندان (بند ۲،۳):

۱. پژوهش با موضوع "بررسی اثربخشی روند ایجاد احساس امنیت در زندان از منظر زندانیان و زندانبانان" در سطح ملی با واگذاری اجرای آن به یکی از ادارات کل استانی خواهد بود.
۲. همچنین پژوهش در موضوع "بررسی الگوهای زندانبانی دنیا در ارائه خدمات بر اساس نوع جرم" در سطح ملی با واگذاری اجرای آن به یکی از ادارات کل استانی خواهد بود.
۳. بنابر دستور ریاست محترم سازمان در جلسه شورای مدیران کل سراسر کشور در ۱۲ اسفند ۹۶ در خصوص راه اندازی و گسترش بند پاک؛ طرح "بررسی شیوه های اجرا و گسترش بند پاک (بند عاری از تخلف) در زندان و ارزیابی اثربخشی آن" با هدف گسترش بندهای عاری از تخلف تحت عنوان بند پاک در قالب پروژه پژوهشی در ۳۱ طرح استانی پیش بینی شده است. این پروژه پژوهشی، فرصتی را برای ادارات کل استانی فراهم خواهد کرد که در مسیر علمی از پیش تعیین شده زیر نظر محقق صاحب صلاحیت ضمن راه اندازی یا گسترش این برنامه عملیاتی در قالب علمی به بررسی اثرات و مستندسازی آن نیز پرداخته شود. بدیهی است که پس از جمع بندی تجارب استانی، ارائه الگوی کشوری با رفع نقص ها و تقویت و گسترش نقاط قوت فراهم خواهد شد و بر اساس ارائه این الگوی علمی که رایزنی در تأمین زیرساخت ها را تسهیل خواهد کرد امید است به تحقق کامل آن دست یافت.

• در حوزه زیرساخت های سازمان (بند ۳)

- طرح های تحقیقاتی "بررسی ساختار فیزیکی زندان ها و ارایه الگوی عمرانی" (بند ۳،۱) و طرح "استاندارد سازی امکانات و تجهیزات زندانها بر حسب الگوهای فضایی و جغرافیایی" (بند ۳،۲) و "بررسی ساختار و تشکیلات سازمان، تحلیل وضعیت موجود و ارایه شرایط مطلوب" (بند ۳،۳) و "نظام بودجه ریزی متناسب با نیاز ارائه خدمات زندانبانی" (بند ۳،۴) در سطح ملی با واگذاری اجرای آن به یکی از ادارات کل استانی و با هماهنگی مستقیم مجموعه معاونت توسعه مدیریت و منابع خواهد بود.

• در حوزه پیشرفت و توسعه (بند ۴،۱)

- پژوهش های مرتبط با اجرای آزمایشی برنامه ها و روش جدید و "نیازسنجی" برای طراحی و بازنگری در برنامه ها؛ بر اساس پیشنهادات دریافتی از سوی ادارات کل ستادی و استانی در دستور کار شورای تحقیقات قرار خواهد گرفت و سپس سفارش برای تهیه پروپوزال از سوی این دفتر با هماهنگی ادارات کل ستادی در سطح ملی یا

استانی انجام خواهد شد.

البته در خصوص محتوای آموزشی کارکنان با توجه به اینکه در دستور کار سال ۱۳۹۶ قرار داشت موضوعات باقیمانده بشرح زیر که جدول شماره ۲ در تکالیف برخی ادارات کل استانی قرار گرفته است.

۱. مدیریت زندان با الگوی زندان اسلامی و زندانبانی اسلامی

۲. چگونگی تأمین امنیت و حفاظت از زندان با بازرسی در زندان

۳. بررسی ماهیت زندان از بعد تهدید یا فرصت

۴. شناخت نحوه مدیریت زندگی و تعامل افراد در زندگی دسته جمعی در زندان

۵. آشنایی با حقوق قانونی و اداری کارکنان

• مطالعات بر روی زندان های دنیا از نظر الگوها و برنامه های در حال اجرا (بند ۲، ۴)

یکی از نیازمندی های پایه برای بهره برداری از تجربیات کشورهای دنیا است ولی با توجه اقدامات سال ۱۳۹۶ در این خصوص موضوعات باقیمانده و مورد نظر در این حوزه در قالب پایان نامه های دانشجویی مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری در موضوعات ذکر شده بشرح زیر از سوی ادارات کل استانی قابل اجرا می باشد.

۱. بررسی موقعیت و شرایط فیزیکی زندانها و فاصله از شهر

۲. اقدامات قضایی زندان و بررسی شاخص بازگشت مجدد

۳. شرایط مراقبت بعد از خروج و برنامه حمایت از خانواده زندانیان

۴. برنامه های تربیتی و بااجتماعی نمودن (فرهنگی و تربیتی) زندانیان

۵. برنامه های ویژه گروه های نوجوانان، زنان، سالمندان